
ІСТОРІЯ

УДК 022.1:378.4:62(091)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/61-2-1>

Юлія КУРДИНА,
orcid.org/0000-0003-4900-1672
кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри історії, музеєзнавства і культурної спадщини
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) yuliia.m.kurdyna@lpnu.ua

**БІБЛІОТЕКА ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ: ІСТОРІЯ БУДІВНИЦТВА
(ЕТАП БЕЗПОСЕРЕДНЬОГО ВТІЛЕННЯ ПРОЕКТУ 1929–34 РР.)**

Стаття присвячена черговому аспекту розбудови комплексу навчальних будівель Львівської політехніки у міжвоєнний період, а саме будівництву окремого будинку для бібліотеки. На основі архівних матеріалів простежується історична тяглість від початку будівельних робіт в грудні 1928 року – до безпосередньої передачі бібліотеки у користування політехнікам у 1934 році та подальшого її облаштування до 1935 р. Наукова новизна полягає у тому, що вперше досліджується саме історія спорудження будівлі бібліотеки, котра є пам'яткою архітектури місцевого значення, а не історія формування та поповнення книжкового фонду бібліотеки.

У 1923 році Міністерством публічних робіт було підтверджено необхідність спорудження окремого приміщення для бібліотеки, однак активна підготовка до початку втілення проекту почалась з 1925 року, коли вперше почали обговорювати претендентів до Будівельного комітету – інституції, без якої не могли відбуватись будівельні роботи за державний кошт. Чималу роль у сприянні реалізації будівництва відіграло те, що професор Львівської політехніки Казимир Бартель з 1926 року став прем'єр-міністром Польщі. Однак бюрократичні процедури з обговорення деталей будівництва: кошторису проекту, остаточного вигляду будівлі, обрання виконавців тощо дещо затягнулись. Тому спорудження бібліотеки розпочалось лише у грудні 1928 року.

Будівництво бібліотеки відбувалося під пильним оком громадськості, про що свідчить поява у тогочасній пресі статті із застереженням щодо самого проекту будинку. Крім того, процес контролювали відповідні органи центральної та місцевої влади. Зрештою, різні нюанси спричинились до того, що будівля бібліотеки була передана для користування лише у червні 1934 року. Облаштування ж продовжувалось і в наступному 1935 році. Вагома роль у реалізації цього масштабного проекту належала професору Львівської політехніки Тадеушу Обмінському, який був автором проекту бібліотеки та художнім керівником будівництва до 1932 року.

Ключові слова: бібліотека, Львівська політехніка, будівництво, Тадеуш Обмінський.

Yuliia KURDYNA,
orcid.org/0000-0003-4900-1672
Candidate of Historical Sciences,
Senior Lecturer at the Department of History, Museology and Cultural Heritage
Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) yuliia.m.kurdyna@lpnu.ua

**LIBRARY OF LVIV POLYTECHNIC: HISTORY OF CONSTRUCTION
(THE STAGE OF DIRECT IMPLEMENTATION OF THE PROJECT IN 1929–34)**

The article deals with another aspect of building up the complex of educational buildings of Lviv Polytechnic in the interwar period, namely the construction of a separate building for the library. Based on archival materials, the historical continuity is traced from the beginning of construction work in the winter of 1928 to the transfer of the library for the University's use in 1934 and its further arrangement until 1935. The scientific novelty is that for the first time the history of the construction of the library building, which is a heritage site of local significance, and not the history of creation and replenishment of the library book stock, is studied.

In 1923, the Ministry of Public Work confirmed the need to build a separate premise for the library, but the active preparation for the project's implementation began in 1925, when candidates for the Construction Committee, an institution without which the construction work could not be carried out at public expense, were first discussed. The fact that the professor of Lviv Polytechnic Kazimierz Bartel became the Prime Minister of Poland in 1926 played a major role in facilitating the implementation of the construction. However, the bureaucratic procedures for discussing the construction details: project estimates, final appearance of the building, selection of contractors, etc., somewhat delayed the process. That is why the construction of the library began only in December 1928.

The construction of the library was carried out under the watchful eye of the public, as evidenced by the article in print media of that time with the caution on the building project itself. Besides, the construction was carried out under the supervision of the relevant central and local authorities. Eventually, various nuances led to the fact that the library building was transferred for use only in June 1934. However, the arrangement continued in 1935. A significant role in the implementation of this large-scale project was played by Tadeusz Obmiński, professor of Lviv Polytechnic, author of the library project, and artistic manager of construction until 1932.

Key words: library, Lviv Polytechnic, construction, Tadeush Obminskyi.

Постановка проблеми. Книгозбірня Львівської політехніки почала формуватися з 1844 року – часу утворення Технічної академії. Після «переїзду» навчального закладу в новозбудований будинок у 1877 році (теперішній головний корпус) бібліотека займала у ньому визначене на другому поверсі приміщення. Водночас зростання кількості читачів та самого книжкового фонду поставило на порядок денний питання про перенесення бібліотеки, а згодом – спорудження для неї окремої будівлі. Проект реалізовувався у міжвоєнний період – час, коли Львівська політехніка значно «розрослася» у навчальних площах, формуючи при цьому певний ансамбль навколо головного будинку та хімічної лабораторії, вибудованих у 1877 році. Тож висвітлення процесу будівництва бібліотеки та перипетії, з цим пов'язані, покликані збагатити історію Львівської політехніки і показати як саме постала ця книгозбірня.

Аналіз досліджень. Останніми роками з'явилося кілька публікацій, присвячених будівництву окремих корпусів Львівської політехніки (Курдина, 2018; Курдина, 2019). Водночас бібліотека розглядалася переважно з огляду на історію формування її книжкового фонду. Так, ще у колективній праці професорів Львівської політехніки, виданої в 1932 році міститься окремий розділ про бібліотеку, де наведено статистичні дані про її площу, кількість працівників, читачів та видань, водночас лише побіжно згадується про те, що нова будівля бібліотеки перебуває у завершальній стадії будівництва (Politechnika Lwowska: jej stan, 1932: 272). У статті І. Білоус простежено історію розвитку основних напрямів діяльності бібліотеки від 1844 – до 2009 рр. (Білоус, 2010). Чи не єдиною працею, де спорудження бібліотеки розглядається у ширшому контексті є монографія працівників Львівської політехніки, видана в 2009 році, де міститься невеличкий розділ присвячений Тадеушу Обмінському і будівництву бібліотеки. Тут представлено плани будівлі та її основні характеристики (Белоус та ін., 2009: 34–41). Тож архівні справи з Державного архіву Львівської області (Державний архів Львівської області (ДАЛО). Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572, Спр. 2395 та ін.), які стосуються будівництва бібліотеки дозволяють значно детальніше простежити як саме

втілювався амбітний проект спорудження бібліотеки та які труднощі виникали на шляху його реалізації. Дана стаття є своєрідним продовженням публікації про підготовчий етап будівництва бібліотеки (Курдина, 2022).

Мета статті – відтворити перебіг будівництва бібліотеки Львівської політехніки у період 1929–1934 рр. та її подальшого облаштування до 1935 р.

Виклад основного матеріалу. Після тривалого підготовчого етапу, 8 грудня 1928 року нарешті було офіційно розпочато будівництво бібліотеки Львівської політехніки (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 365). 7 лютого 1929 року відбулося перше засідання Комітету будівництва, на якому обговорювались загальні питання та кошторис будівництва (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 137–140). 30 квітня керівник Машинної лабораторії Вітольд Мінкевич вніс пропозицію щодо включення бібліотеки в систему опалення від лабораторії, котельня якої і планувалася як теплоцентраль, що зможе обігрівати прилеглі будинки – коридори головного корпусу, нову бібліотеку, а далі також або будинок хімічної лабораторії, або приміщення колишнього «закладу кари Марії Магдалени». 2 травня очільник Дирекції публічних робіт Еміль Братро направив листа до Міністерства публічних робіт, повідомляючи про те, що будівництво розпочате та що за проведеними додатковими підрахунками вдалося зменшити бюджет робіт – до 700 тис. злотих, тобто вдасться зекономити. Однак роботи продовжаться і у 1930–31 н.р., тож на завершення будинку потрібно додатково виділити 354 тис. злотих – на фасадні роботи, внутрішнє та зовнішнє декорування (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 146–47). Однак надто активна діяльність членів Комітету будівництва та їх пропозиція збільшити бюджет на думку Міністерства публічних робіт перевищувала дорадчі функції самого Комітету – як наслідок, вже 18 травня 1929 року було прийнято рішення про його розпуск, а 3 червня Е. Братро повідомив про звільнення від обов'язків всіх членів Комітету. Також Міністерство звернулося до Ректорату щодо роз'яснень та реакції на критичну статтю Франциска Смольки «Про будинок Бібліотеки Політехнічної у Львові»,

яка з'явилась у львівському часописі “Słowo rok-skie” ще 12 травня (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 148–150). Автор – кустош бібліотеки Львівського університету – написав про те, що на одному із засідань Львівського кола Союзу польських бібліотекарів учасники мали змогу познайомитися із детальним планом бібліотеки і виявили у ньому три основні прорахунки: 1) доступ до сховища заплановано з кімнати каталогу загального користування, яка межує з читальним залом – таким чином при виносі книг зі сховища – створюється шум для тих, хто працює з каталогами та в самій читальні через часті відкривання дверей;

2) відсутнє окреме приміщення оформлення абонементу;

3) замала кількість приміщень для розміщення керівництва і працівників бібліотеки (Smolka, 1929: 7).

У відповідь ректор надіслав листа до Міністерства публічних робіт та роз'яснив ситуацію: щоб працювати з каталогами не потрібна цілковита тиша, а подання книг до читальної зали здійснюватиметься без лишнього галасу, як це й прийнято в бібліотеках. Знайшовши необхідну книгу – користувач випишує назву та подає до віконця – звідти запис передають у книгосховище і користувач за кілька хвилин отримує книги, які йде опрацьовувати додому. Натомість користува-

чам бібліотеки університету у Львові досі необхідно чекати на книги до наступного дня, тож у даному випадку наявність окремого приміщення для оформлення абонементу не є визначальною. А щодо третього зауваження – то проектувана кількість кімнат, передбачених для працівників бібліотеки є цілком достатньою (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 164–166).

20 червня 1929 ректор у листі новому керівнику будівництва бібліотеки Інж. Павлу Остовському повідомив, що зголошується із необхідністю розібрати половину будинку, розташованого неподалік корпусів «Марії Магдалени» – частину будинку зберегти у якості гаража, оскільки там зберігається автомобіль Політехніки, а іншу – житлову частину – розібрати та виселити звідти пана Мацелюха, який раніше виконував функції будівельного наглядача при ремонтних роботах корпусів колишньої «Марії Магдалени», а зараз не задіяний у будівництві бібліотеки та й загалом не був і не є працівником Політехніки (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 151–152).

Беручи до уваги, що кілька разів згадувалися корпуси «Марії Магдалени» доцільно роз'яснити, що мова йде про приміщення колишнього монастиря домінікан поблизу костелу Св. Марії Магдалени, розміщеного неподалік Львівської політехніки (Див ситуаційний план – фото 1). З 1841 р.

Фото 1. Ситуаційний план на березень 1928: 1 – головний будинок (корпус)

Львівської політехніки, де розміщувалась бібліотека з 1877 – до 1935 р.;

2 – місце, де побудували новий будинок для бібліотеки; 3, 4 – приміщення жіночої в'язниці св. Марії Магдалени, передані у власність Політехніки.

Взято із: Державний архів Львівської області. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 69

тут розміщувався «Заклад кари» – в'язниця для жінок імені св. Марії Магдалени. Однак у 1923 році ці приміщення було передано Львівській політехніці і до 1928 року тривали ремонтні та інсталяційні роботи новоприєднаних корпусів. А з 1929/30 н.р. сюди переміщено частину кафедр Рільничо-лісового, Хімічного відділів та Відділу інженерії (Politechnika Lwowska. Rys historyczny, 1932: 14). В процесі будівництва бібліотеки постало питання про благоустрій за загальний вигляд ділянки, що тепер вже належала Львівській політехніці. На розібрання залишків мурів, проведення каналізаційних труб

Фото 2. Бібліотека Львівської політехніки 1937 р.
Фото Адама Ленкєвича. Взято із: сайту Polonika: <https://polonika.pl/polonik-tygodnia/biblioteka-politechniki-lwowskiej>

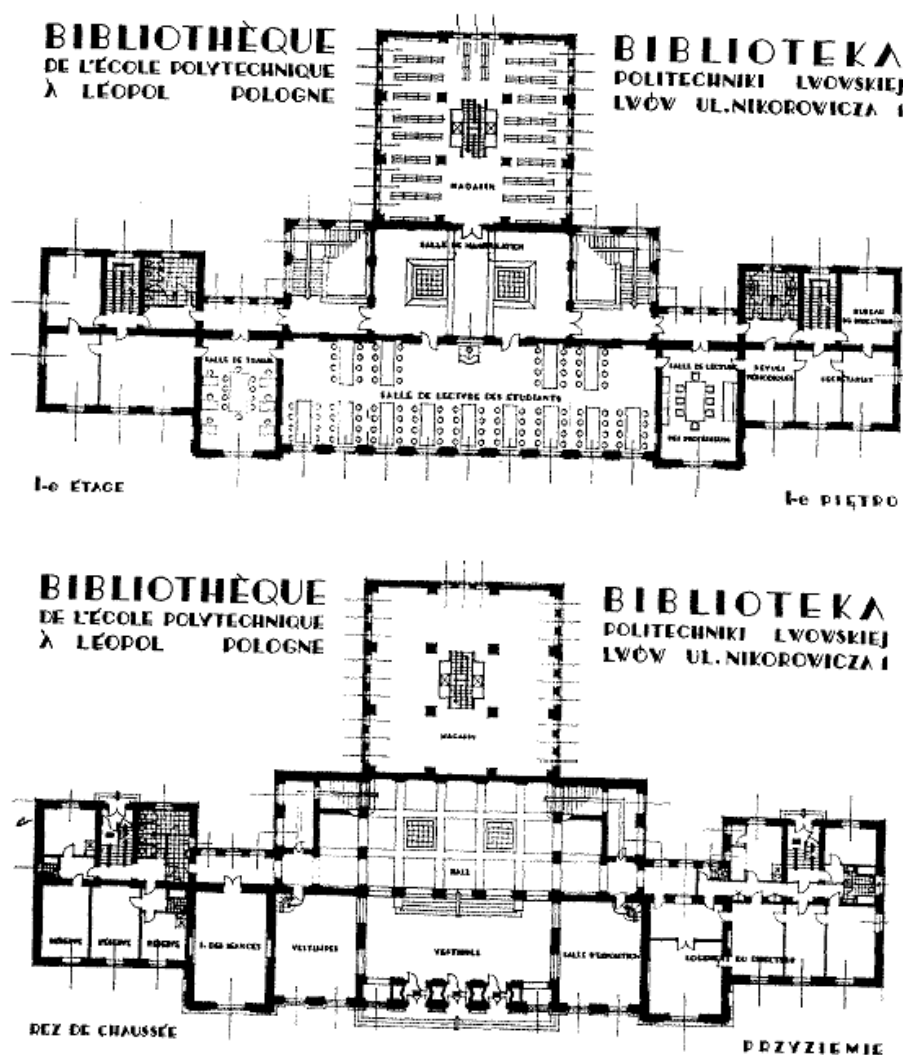

Фото 3. План бібліотеки. Взято із: Белоус І.О., Шишка О.В., Тарасов Д.О. Науково-технічна бібліотека Національного університету «Львівська політехніка»: монографія. / за ред. А.Г. Загороднього. Львів, 2009. С. 38

та телефону, вимощення тротуарів – було виділено кошти з державного (75 000 зл.) та міського (25 000 зл.) бюджетів (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 218–220).

Повертаючись до будівництва бібліотеки, варто відзначити, що у червні 1929 року представник III Департаменту Міністерства публічних робіт прозвітував про результати подорожі бібліотеками Німеччини, Бельгії, Швейцарії та Австрії. На підставі аналізу тамтешніх бібліотек було запропоновано ще раз переглянути проект внутрішнього планування бібліотеки Львівської політехніки. Тогочасний керівник бібліотеки З. Цехановський відповів, що заплановані простори зали дозволять розмістити у них необхідний інвентар та встановити окремі відділи, розмежовані балюстрадами з скляними віконця, що дуже популярно в американських бібліотеках та сприятиме найкращому регулюванню внутрішнього руху користувачів та працівників бібліотеки. Однак вносити їх на плани бібліотеки додатково не потрібно, аби не затягувати будівництво (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 153–155).

У вересні 1929 року Магістрат Львова повідомив керівництву Львівської політехніки, що до каси міста необхідно оплатити 1224,71 зл. за включення будівлі до міської каналізаційної системи (з розрахунку 30 грош за м² будинку). У жовтні професору Габрієлю Сокольницькому запропоновано розробити креслення та опис матеріалів, необхідних для електрифікації бібліотеки. Це завдання професор доручив старшому асистенту кафедри електротехніки, інженеру Стефану Вайгелю-Міллерету. Також було прийняте остаточне рішення про те, що обігрів бібліотеки буде забезпечуватися з котельні машинної лабораторії (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 167–172). Цікавим є факт, що для будівництва бібліотеки було передано 283 130 цеглин із закинутої в 1923 році будови електротехнічної лабораторії, яку так і не завершили (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 276).

На 13 грудня 1929 р. ректор організував нараду для обговорення стану будівництва бібліотеки. На неї були запрошені: Павло Кшиворочка, інженер Генрик Остовський, інженер Тадеуш Добшелевський та професори Політехніки Казимир Бартель, Тадеуш Обмінський, Максиміліан Матакевич, Зигмунд Цехановський та Роман Віткевич (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 175).

21 грудня 1929 року ректор Казимир Зіпсер надіслав Міністерству публічних робіт оновлений кошторис будівництва з врахуванням витрат на вже виконані роботи – загальна сума становила 1 240 000 злотих У січні 1930 року Міський

електричний заклад Львова надіслав орієнтовний кошторис проведення електрифікації – 17 700 злотих (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 178–182).

В березні 1930 року ректорат отримав листа від Міністерства публічних робіт про те, що справа спорудження бібліотеки просувається доволі повільно, досі немає переліку необхідних столярських та слюсарських робіт з відповідними кресленнями. Схожий лист надійшов від Міністерства віровизнання і народної освіти з пропозицією подати кошторис внутрішнього облаштування бібліотеки, оскільки меблювання та інше внутрішнє облаштування не входять в загальний бюджет будівництва. Натомість було надіслано відповідь, що наразі потрібно завершити питання з обігрівом бібліотеки. Для цього скликали окреме засідання з представників владних інституцій міста та професорів Політехніки, де зокрема зазначено, що на котельню між Машинною лабораторією та бібліотекою потрібно бл. 25 000 злотих, водночас котел високого тиску вже закуплений і він цілком здатний забезпечувати опалення гарячою водою. Однак в житлових кімнатах двох працівників бібліотеки доцільніше встановити кахляні п'єци. А вже у квітні бібліотекар Т. Ласькевич подав детальний список необхідних для внутрішнього облаштування меблів (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 201–211). У липні ректор повідомив Дирекцію публічних робіт про заплановані незначні зміни внутрішнього простору бібліотеки (зокрема зміна місця розташування буфету та об'єднання двох приміщень для роботи з періодикою в одне) (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 231–232).

У серпні 1930 року проходив конкурс на обрання виконавців для встановлення систем обігріву, вентиляції, водо- та газопостачання в будинку бібліотеки. Загалом участь взяло 17 фірм, однак перемогу вирішено присудити Інженеру Цешлікowsькому ("Inz. Cieślkowski"), який запропонував найнижчу вартість, яка ще додатково зменшилася майже на 3 тис. зл. після заміни в проекті тканинних фільтрів на олійні. Угоду з виконавцем було укладено на суму 210 000 зл. За попередньою домовленістю роботи мали тривати не довше, ніж до 15 березня наступного року. Наглядати за ними було призначено інженера Тадеуша Добжелевського із зарплатою 4 тис. зл. У листопаді 1930 року частину коштів за проведення електрики в бібліотеку було перераховані фірмі «Кароль Домічек і Син» («Karol Domiczek i Syn») (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 241–252). Тим часом фонд бібліотеки, котра досі знаходилася в головному будинку складав

на 1930 рік 30 200 позицій книжкового інвентаря та 78 000 томів періодики (Politechnika Lwowska: jej stan, 1932: 266).

25 лютого 1931 року ректорату було надіслано обґрунтований кошторис внутрішнього облаштування бібліотеки з детальними описами необхідних меблів та ін. спорядження на загальну суму 190 550 зл. (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 257–261). Проте в цей час відбувалося певне уповільнення темпів будівництва, оскільки бракувало коштів. Але справу вирішило ще одна цікава подія. «Міжнародна федерація технічної та професійної преси» (заснована у 1925р.) вирішила, що у Польщі буде 2 бібліотеки Федерації для якнайширшого розповсюдження міжнародних фахових часописів – одна у Варшаві, інша – у Львові. Тож це дозволило ректору організувати делегацію до вищих органів влади у Варшаві яка клопотала, щоб читальня-бібліотека Федерації розмістилась саме в будинку бібліотеки Політехніки. Таким чином на баланс бібліотеки безкоштовно могли потрапити близько 4 000 періодичних видань, які б постійно поновлювалися. До збірки мали б доступ і політехніки, що суттєво мало скоротити бюджет на закупівлю періодики бібліотекою у майбутньому (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 1608. Арк. 1–11). Аргумент був суттєвим, тож невдовзі роботи з облаштування бібліотеки відновилися. 30 червня 1932 року ліве крило будинку було передано Політехніці. Тут справді було виділено приміщення на бібліотеку Федерації. Офіційну «передачу» здійснював інженер Юзеф Катц як представник Воєводського уряду, а «приймав» частину бібліотеки у користування Казимир Зіпсер – тогочасний ректор. З-поміж інших присутніми були і будівничі – Міхал Улям та Казимир Каменобродський. У протоколі передачі зазначалися певні недопрацювання: наприклад, не було встановлено трансформатор, не завершено облаштування біля самої будівлі тощо, однак ці моменти мали бути якнайшвидше виправлені (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 280–284). У липні 1932 р. помер Т. Обмінський, тож в подальшому завершенням будівництва, зокрема завершенням книгосховища, опікувався В. Мінкевич (Білоус та ін. 2009: 40).

У січні 1933 року було запроваджено виконання окремих ремонтних робіт фірмою «Przedsiębiorstwo budowy Kamienobrodzki i Ulam ul Zyblkiewicza 27». Проте, як свідчить лист ректора К. Зіпсера до Воєводства – станом на 6 лютого 1933 року певні «недоліки» у лівому крилі бібліотеки все ще залишалися – не працювала вентиляція, що надто відчувалось у кухні одного з помешкань. В зв'язку з цим, в квітні почали скликати Комі-

сію, яка мала перевірити якість робіт, виконаних згаданою фірмою (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 291–306). Однак через вичерпання коштів роботи у бібліотеці вчергове були призупинені.

В травні 1933 року ректор К. Зіпсер звернувся Міністерства віровизнань та народної освіти з проханням виділити кошти для завершення бібліотеки – 126 000 зл. на будівельно-ремонтні роботи, 50 000 – на книжкові стелажі. Адже замороження робіт могло призвести до того, що будуть потрібні значно більші кошти на приведення будівлі до належного вигляду з плином часу (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 314–324). Зрештою, в липні було таки виділено 90 000 злотих на завершення будинку бібліотеки. 19 серпня 1933 року відбулася конференція в бюро керівника Будівельного відділу Воєводського уряду Львова щодо активізації будівельних робіт (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 332–339). Як наслідок, 25 вересня 1933 року відбувся конкурс щодо обрання фірми, яка завершить будівельно-ремонтні роботи в бібліотеці. Серед дев'яти претендентів переможцем обрано Інженера Франциска Полудневського (F. Południowski), остаточний термін виконання робіт встановлено на 15 січня 1934 року (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 346–353). А 240 погонних метрів полиць для бібліотеки виконувала майстерня інженера Делебінського (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 2396. Арк. 1–25).

Зрештою, 4 червня 1934 року будівлю бібліотеки офіційно передано керівництву Львівської політехніки. Однак до 11 серпня ще проводилися незначні дрібні роботи (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 365–367). В жовтні ректор Отто Надольський доручив бібліотекарю Титусу Ласкевичу провести інвентар книг бібліотеки у зв'язку з переїздом в нову будівлю (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 2395. Арк. 1–17).

Під час інспекції, проведеної в новій бібліотеці 27 липня 1935 року зафіксовано, що кілька приміщень в будівлі пустують, водночас у лівому крилі досі не працює вентиляція, також є певні застереження до якості дерева, використаного для даху, адже окремі балки зазнали деформації. В протоколі інспекції зазначено, що будівництво бібліотеки з 1928 – до 1935 року коштувало загалом 1 253 736, 4 зл. (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572. Арк. 265–372).

На 1935-36 рік для завершення облаштування книгосховища бібліотеки було виділено 16 000 злотих (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 2806. Арк. 10). Однак вже у 1936 р. у зв'язку з розповсюдженням грибка у приміщеннях лівого крила бібліотеки, Воєводський уряд у Львові погодив

необхідність адаптаційних робіт – виведення грибка та розширення системи опалення (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 3151. Арк. 1–8). Згідно з попереднім розглядом, грибок, який почав з'являтися ще з 1934 році в підвальних приміщеннях – це *merulius lacrymans*, або домовий грибок, який вражає деревину (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 3152. Арк. 19–20). На підставі проведення мікробіологічних досліджень професор Адольф Йошт подав звіт, у якому зазначив, що швидше за все, сам ґрунт під забудовою був зараженим, оскільки тут раніше стояли стайня та хлів. Для усунення грибка пропонувались різні маніпуляції, котрі мали вирішити проблему (ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 3152. Арк. 51).

Зрештою, попри різні труднощі бібліотека почала функціонувати в новозведеному будинку. Він двоповерховий, прямокутний у плані, до нього примикало квадратне шестиповерхове книгосховище на півмільйона томів. Центральним об'ємом є вестибюль і хол з верхнім природним освітленням. Від них по обидва боки розміщені службові приміщення. На другий поверх ведуть широкі марші сходів, оздоблені алебастровими плитами «під мрамур». Там була розташована простора світла читальна зала для студентів (площа залу становить 255 кв. м) та дві менші для професорів. Унікальність книгосховища полягає у тому, що для протипожежної безпеки у самому приміщенні та його обладнанні були використані тільки вогнетривкі матеріали: бетон, метал та скло (Белоус та ін., 2009: 37–39). Тобто первісна вимога, яка ставилася ще в процесі обговорення проекту щодо вогнетривкості була дотримана.

Будівля бібліотеки виконана у стильових формах класицистичного модерну. На фронтоні розміщено напис: “HIC MORTUI VIVUNT, ET MUTI LOQUUNTUR”, що в перекладі означає «Тут мертві живуть, і німі промовляють». «Мертві» – це автори книг, а «німі» – це книги та наукові праці» (Белоус та ін., 2009: 35).

Висновки. Таким чином, завдяки старанням професорів Львівської політехніки та підтримки тогочасної влади, з грудня 1928 року почалося будівництво окремого будинку для бібліотеки Львівської політехніки. Художнім керівником був Тадеуш Обмінський, за проектом якого власне і споруджувалась бібліотека. Протягом реалізації проекту неодноразово виникали проблеми із браком коштів на будівництво, тож періодично роботи припинялися. Однак політехнікам вдавалося знаходити рішення, які були помічними – так у лівому крилі бібліотеки розмістили філію бібліотеки «Міжнародної федерації технічної та професійної преси», що дозволило прискорити облаштування цієї частини будівлі та передати її у користування ще в червні 1932 року. Натомість ще два роки тривали роботи з облаштування інших приміщень, в тому числі основного книгосховища. Зрештою, 4 червня 1934 року готову будівлю бібліотеки було передано у користування Львівської політехніки. В найближчі роки будівля оснащувалася необхідним інвентарем. Зрештою навчальний заклад отримав окремий будинок для бібліотеки, який дозволив нагромадити у наступні десятиліття ще більше літератури, котрою послуговуються дотепер політехніки та всі бажаючі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білоус І. Бібліотека Львівської політехніки: історія становлення і розвитку. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія : Бібліотекознавство. Книгознавство. 2010. Вип. 2. С. 247–255.
2. Белоус І.О., Шишка О.В., Тарасов Д. О. Науково-технічна бібліотека Національного університету «Львівська політехніка» : монографія. / за ред. А. Г. Загороднього. Львів, 2009. 196 с.
3. Державний архів Львівської області (ДАЛО). Ф. 27. Оп. 3. Спр. 572.
4. ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 1608.
5. ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 2395.
6. ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 2396.
7. ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 2806.
8. ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 3151.
9. ДАЛО. Ф. 27. Оп. 3. Спр. 3152.
10. Курдина Ю. Бібліотека Львівської політехніки: історія будівництва (підготовчий етап 1923-28 рр.). *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 58. Том 1. С. 41–47.
11. Курдина Ю. Будівництво Головного корпусу Цісарсько-Королівської Технічної академії у Львові (1873–1877). *Східноєвропейський історичний вісник*. 2018. Вип. 6. С. 64–69.
12. Курдина Ю. Створення машинної лабораторії у Львівській політехніці: хронологія реалізації проекту (1908–1927 рр.). *Гілея*. 2019. Вип. 147 (N 8). Ч. 1. Історичні науки. С. 69–74.
13. Politechnika Lwowska: jej stan obecny i potrzeby/ red. D. Szymkiewicz. Lwów: nakł. grona prof., 1932. 272 s.
14. Politechnika Lwowska. Rys historyczny. informacje. *Album inżynierów i techników w Polsce*. Lwów. 1932. T. 1 Cz. 1. 24 s.
15. Smolka F. O gmach biblioteki politechnicznej. *Słowo Polskie*. 1929. № 129.

REFERENCES

1. Bilous I. Biblioteka Lvivskoi politekhniky: istoriia stanovlennia i rozvytku [Library of the Lviv Polytechnic: history of formation and development]. *Naukovi pratsi Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka*. Serii: Bibliotekoznavstvo. Knyhoznavstvo. 2010. Vyp. 2. S. 247–255. [in Ukrainian].
2. Bielous I.O., Shyshka O. V., Tarasov D. O. Naukovo-tekhnichna biblioteka Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnik» [Scientific-technical library of the Lviv Polytechnic National University]: monohrafiia. / za red. A. H. Zahorodnoho. Lviv, 2009. 196 s. [in Ukrainian].
3. Derzhavnyi arkhiv Lvivskoi oblasti (DALO) [State Archives of Lviv Region (SALR)]. F. 27. Op. 3. Spr. 572. [in Ukrainian].
4. DALO [SALR]. F. 27. Op. 3. Spr. 1608. [in Ukrainian].
5. DALO [SALR]. F. 27. Op. 3. Spr. 2395. [in Ukrainian].
6. DALO [SALR]. F. 27. Op. 3. Spr. 2396. [in Ukrainian].
7. DALO [SALR]. F. 27. Op. 3. Spr. 2806. [in Ukrainian].
8. DALO [SALR]. F. 27. Op. 3. Spr. 3151. [in Ukrainian].
9. DALO [SALR]. F. 27. Op. 3. Spr. 3152. [in Ukrainian].
10. Kurdyna Yu. Biblioteka Lvivskoi politekhniky: istoriia budivnytstva (pidhotovchyi etap 1923-28 rr.) [Library of Lviv Polytechnic: history of construction (preparatory stage 1923-28).] *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. 2022. Vyp 58. Tom 1. S. 41–47. [in Ukrainian].
11. Kurdyna Yu. Budivnytstvo Holovnoho korpusu Tsisarsko-Korolivskoi Tekhnichnoi akademii u Lvovi (1873–1877) [The construction of the Main Building of the Imperial-Royal Technical Academy in Lviv (1873–1877)]. *Skhidnoievropeiskyi istorychnyi visnyk*. 2018. Vyp. 6. S. 64–69. [in Ukrainian].
12. Kurdyna Yu. Stvorennia mashynnoi laboratorii u Lvivskii politekhni: khronolohiia realizatsii proektu (1908–1927 rr.) [Creation of a machine laboratory at the Lviv Polytechnic: chronology of project implementation (1908–1927)] *Hileia*. 2019. Vyp. 147 (N 8). Ch.1. Istorychni nauky. S. 69–74. [in Ukrainian].
13. Politehnika Lvovska: yei stan obechnyi i potsheby [Lviv Polytechnic: its current state and needs] / red. D. Shymkievich. Lwow : nakl. grona prof., 1932. 272 s. [in Polish]. [in Ukrainian].
14. Politehnika Lvovska. Rys historychny. Informacie [Lviv Polytechnic. Historical outline. Information]. Album inzhynieruv i technikuv w Polsce. Lvov. 1932. T. 1 Cz. 1. 24 s. [in Polish].
15. Smolka F. O gmach biblioteki politekhnicnei [About the building of the polytechnic library]. *Slovo Polskie*. 1929. № 129. S. 7. [in Polish].